

MAX ENGMAN

Språkfrågan

Finlandssvenskhetens uppkomst 1812–1922

Innehåll

- 8 | *Förord*
- II | *Arv och miljö*
Svenskt i Finland 14
Mobilisering 16
Finlandssvenskarna som minoritet 18
Elitens val 19
Bokens uppläggning 23
- 25 | *Från Svenska till Nya Finland*
Särförvaltning och
administrativ autonomi 26
Undersåtar och medborgare 31
Befolkning och folkmängd 33
Lagar 35
Ståndsprivilegiernas samhälle 40
Att välja fosterland 41
Närmande och fjärande 42
Handel 47
Ett centrum för Finland 49
- 59 | *Distansering från Sverige*
Kejsartrohet 60
Krimkriget som provosten 63
Finlands orientering 66
Kontakter och emigranter 68
Svensk okunnighet 69
Snellmans decennier 71
Självmédvetande 76
Historiesyn 77
Tacksamhetsskuld 84
- 91 | *Finlands tre språk*
Alternativ och argument 91
Ryskan förlorar terräng 93
Svenskans stärkta ställning 95
Finskans märkliga dag 96
Triangelndrama 98
De stora polemikerna 105
Nationallitteratur och tidningspress 110
Yrjö-Koskinens hegemonisträvanden 115
Liberalismens uppgång och fall 118
Stånd och språk 124
Ryskans roll kring sekelskiftet 1900 127
Triangelndramats upplösning 129
- 135 | *Mobilisering*
Mobilisering i Finland 136
Splittring och mångfald 139
Mobiliseringens gemensamma drag 142
Kontinuitet som alternativ 143
Upptäckten av det finska folket 146
Det "egentliga" modersmålet 148
Finska Litteratursällskapet 150
Polemik om sänkt kulturnivå 152
Genombrott 152
Upptäckten av det svenska
folket i Finland 154
Svensk allmoge i Finland 156
Den svenska allmogen som ett folk 158
Intresseaggregering kring det svenska 163
Studier av språk och folk 164
Folklivsskildringar 168
Landsmålsföreningen 171
Svenska litteratursällskapet i Finland 174

176 *Klyvning*

KLYVNINGEN AV BILDNINGSVÄSENDET 176

- Kampen om skolspråket 177
- Skolinsamling 179
- Skolvägen till en finskspråkig bildad klass 180
- Tvåspråkiga skolor 183
- Studenter 185
- Vetenskapen delas 188
- Historien delas 189
- Kampen om de lärda verken 191

KLYVNINGEN AV FOLKBILDNINGEN 193

- Folkskolan 193
- Läraryt utbildning 195
- Folkupplysningssällskapet 198
- Finskhet och folkvilja 202
- Svensk motmobilisering: folkhögskolan 203
- Svensk motmobilisering: Svenska folkskolans vänner 205
- Samma på svenska? 207
- Svenska föreningar 209
- Ungdomsföreningsrörelsen 209
- Brage 212
- Hembydströrelsen 215
- Emigration och svenskhet 218
- Ändamålsenlighet 223

NÄRINGSLIVET 224

- Handelshus och lanthandlare 225
- Affärsfennomani 227
- Handelsutbildning 232
- Kooperativ och lanthandlar i början av 1900-talet 233

236 *Finlandssvenskheten*

EGET NAMN OCH SPRÅK 236

- Finländare 236
- Finlandssvensk 240
- "Nära nog bör anses vara ett språk för sig" 241
- Teatern och det bildade svenska talspråket 250
- Två provinsteatrar och en nationalscen 251

STÄDER OCH REGIONER 256

- In- och utvandring 259
- Territorialisering och språkgräns 261
- Viborgs mångspråkighet 261
- Petersburgs kosmopoliter 264
- "Övriga Finland" 266
- Sockenboar och Sorjossvenskar 269
- Arbetsstadstiderna och deras esperanto 271
- Språkgräns 274

INSTITUTIONER OCH SYMBOLER 276

- Nationella symboler 276
- Hymner och sånger 279
- Modermåls- och landskapsånger 282
- Från Insjöfinland till skärgården 284
- Festdagar 287
- Den svenska jorden 290
- Ett finlandssvenskt museum 291

293 *Politik i Svenskfinland*

PARTIBILDNING OCH FRAKTIONER 293

- Vikingarna och Svenska partiet 293
- Partimötet 1896 295
- Svenska folkpartiet 297
- Det första enkammarlantdagsvalet 1907 299
- Friktioner och fraktioner 304
- Mer eller mindre än ett parti? 307
- "Aggressiv svenskhet" 308
- Svenska vänstern 310
- Arbetets Vänner 312
- Konstitutionella arbetarrörelsen 313
- Arbetarrörelsen 315
- Socialdemokratin 316

INTERN EXIL OCH TRÅNGA RUM 322

- Det trånga rummet 325
- Flykten till det förflutna 325
- Rasteorier 327
- Svensk och finsk ras 330
- Dagdriveri och aktivism 333
- Ryska och tyska jägare 337

342 *Republiken*

SJÄLVSTÄNDIGHET OCH INBÖRDESKRIG 342

Sverige och inbördeskriget i Finland 344

Gamla imperier, nya stater 348

ÅLANDSFRÅGAN 352

Två tolkningar 1917 353

Åländsk tvekan 355

Kaos på ögruppen 357

Debatt om Ålands ställning 358

Relationerna mellan Finland
och Sverige 360

Ålandsfrågan och Finlands orientering 363

Bäst för alla? 364

REGERINGSFORM OCH SPRÅKLAGAR 365

Konsolideringssträvanden 365

En ny grundlag tar form 367

SJÄLVBESTÄMMANDE

OCH MINORITETSSKYDD 370

Finlandssvensk självstyrelse? 371

Regionala motsättningar 374

Tanken om ett "folkting" väcks 377

Urtima partidag 378

Ett svenskt folk marscherar upp 379

Folktingets stöd och mandat 380

Kulturautonomi: skolstyrelse
och militärfrågor 383

Jordfrågan 384

Universitetsfrågor 386

Språklagstiftningen 389

392 *Ett mobiliserat folk*

Splittring och mångfald 393

Mobilisering 394

Klyvning 396

Mobiliseringens likheter 398

Isolering? 401

Mobiliseringens resultat 401

Noter 404

Källor och litteratur 429

Bildkällor 452

Personregister 454